

• Interview Theo Koster is een van de voormannen van het Werkverband van

door Rob Berends

Een gedwee schaap in de katholieke kudde is Theo Koster nooit geweest. Als hij het oneens is met een bisschop, laat hij het weten. Reden voor onenigheid is er genoeg. Koster is een van de voormannen van het Werkverband van Katholieke Homo-Pastores, dat deze week 35 jaar bestaat. De behoudende opvattingen van de Nederlandse bisschoppen zijn hem een doorn in het oog. „Maar ik ben net zo kritisch over het COC. Toen paus Franciscus in Amerika ging praten met een ambtenaar die homokoppels weigert te trouwen, reageerden leden van het COC heel kritisch. De paus praat met iedereen, beschouwt iedereen als een volwaardig mens.”

Tot 25 oktober wordt in Rome een bisschoppensynode gehouden over het gezin. Koster verwacht niet dat de leer van de kerk verandert. „De opvattingen van de kerk over seksualiteit zijn benauwend.”

Hoe kunt u als homoseksueel deel blijven uitmaken van een kerk die u niet volledig accepteert?

„Het is mijn thuis. De kerk geeft mij het gevoel: je bent de moeite waard en we kunnen je niet missen. Het voelt als een kind dat zichzelf kan zijn, thuis bij zijn ouders. Dat verlies je als je op eigen benen gaat staan. Ik merk dat de kerk me dat gevoel geeft. Dat was zo en dat is zo. Dat vind ik ontzettend kostbaar. Jezus verkondigt: het rijk Gods is nabij, we zijn allemaal zusters en broeders. Je moet elkaar niet de maat nemen. De rode draad in het evangelie is dat mensen niet over elkaar oordelen. De Rooms-Katholieke Kerk zondigt daar verschillende malen tegen. Maar ik zie in essentie dat dat is waar de kerk voor staat. En dan zeg ik: dat wil ik niet missen. Dat is voor mij zo de moeite waard. Ik hoor daar wezenlijk bij, omdat ik een kind van God ben.”

Kerkelijke leiders zijn negatief over homoseksualiteit. Is dat zwaar?

„Nee. Ik vind het niet zwaar. Het is soms wel onthutsend. Als werkverband van homoseksuele pastores bestaan we 35 jaar en dat vieren we. We hebben de bisschoppen uitgenodigd. Onze Belgische collega’s kregen felicitaties van twee bisschoppen. Wij hebben niks gehoord, nog geen ontvangstbevestiging gekregen. Dat is een verschil in mentaliteit en dat maakt het wel eens zwaar. Dat je gewoon genegeerd wordt. Dit staat haaks op waar de kerk voor staat. Dit staat haaks op het Koninkrijk van God. Dit staat haaks op een God die van mensen houdt. De houding van paus Franciscus is heel anders. Hij denkt niet wezenlijk anders over homoseksualiteit, maar hij behandelt homo’s als mensen, niet als gemankeerde wezens. Hij straalt uit naar vriend en vijand dat ze de moeite waard zijn.”

Heeft u een relatie?

„Ik leef volgens de gelofte van zuiverheid. Ik ga mijn broeder zijn niet verbinden met een seksuele relatie. In mijn studententijd heb ik gemerkt dat seksualiteit sterk verbonden is aan dat ene vriendje of dat ene vriendinnetje. Daar moet ik zeer behoedzaam mee omgaan. Ik heb voor de broederschap gekozen, ik merk dat ik daarin het beste uit de verf kom. Ik heb in de periode daarvoor wel mijn avontuurtjes gehad – ik weet wat ik mis. Ik heb nooit een relatie gehad. Dat is me veel te benauwend – ik ben geen relationeel wezen.”

Hoe gaat u als priester om met relaties tussen homo’s?

„Als ik in een gesprek met twee mannen of twee vrouwen merk dat Gods zegen op hen rust, zal ik hen zegenen. Maar ik zal dat geen huwelijk noemen. Een huwelijk is verbonden met kinderen opvoeden en met kinderen krijgen. Kinderen opvoeden kunnen homo’s ook. Maar uit een homoseksuele relatie kunnen geen kinderen

geboren worden. Dan moet je het geen huwelijk noemen, dat noem ik woordvervuiling. Ik noem het trouwen voor de kerk, want men belooft elkaar trouw. Ik sta er helemaal achter dat homo’s burgerrechtelijk voor het huwelijk kunnen kiezen, zodat ze kinderen kunnen adopteren.”

De Nederlandse bisschoppen denken anders dan u. Dat doet daar voor u niets aan af?

„Bisschop Mutsaerts is bij me geweest. Hij snapte echt niet hoe ik homoseksuele relaties kon zegenen. ‘Dat mag niet van de kerk. Zet je mensen niet op het verkeerde been, verleid je hen niet tot zonde, vroeg hij. Als ik merk dat Gods zegen op mensen rust, zal ik die zegen uitspreken. Maar let wel: niet ik zegen, God zegen. Als ik dat niet zou doen, zou ik zeggen dat de kerk belangrijker is dan God. Van jouw menszijn moet iedereen met zijn handen afblijven. Dat is een gods-geschenk.’

De bisschop heeft u die inzegening niet verboden?

„Nee. En heel terecht. We hebben vastgesteld dat wij diepgaand van mening verschillen en dat daarvoor ruimte bestaat in de kerk. Hij keek daar wat zuinig bij, maar hij ontkende dat niet. Vijf jaar geleden speelde de kwestie van prins carnaval in Reusel. De pastoor wilde hem niet ter communie laten gaan, omdat hij in zonde leefde. Een goed rooms beginsel is dat je aan geeft waar de communie voor staat. Als iemand dan naar voren komt, mag je hem niet weigeren. Al is het een dominee. Dan is het zijn verantwoordelijkheid, in zijn relatie met God. Het eigen geweten staat voorop. Dat is in het Tweede Vaticaans Concilie bepaald. Daar is vastgelegd dat het volk van God de kerk is, en niet de bisschoppen en de clerici. De mensen zijn de kerk.”

Het lijkt vaak andersom.

„Ja. Voor 1976 was alles zondig op

het gebied van homoseksualiteit. In 1976 heeft Paulus VI voor het eerst het verschil gemaakt tussen de geaardheid en het handelen. De geaardheid, daar kunnen homo’s niks aan doen. Homo’s mag je dus niet discrimineren, maar ze mogen niet handelen naar hun geaardheid.”

Maar is dat niet veel erger? Je moet jezelf onderdrukken.

„Daar hameren wij voortdurend op als werkgroep. In 1983 heeft Josef Ratzinger een oekaze opgesteld waarin de term objectieve ongeordendheid voorkwam. De geaardheid is objectief en je kunt er niets aan doen, maar je bent snel geneigd ernaar te handelen en dat is slecht. Toen is ook vastgesteld dat homo’s het moeilijk hebben omdat ze er niet naar mogen handelen. En daarom hebben ze extra pastorale zorg nodig. Als je dat als homo leest, zoals verwoord in de Katechismus, word je spontaan vies van jezelf. De kerk is erg behoudend op seksueel gebied. Homoseksualiteit staat op één lijn met het gebruik van voorbehoedsmiddelen en masturbatie. Het is seks buiten het huwelijk. Ik denk dat de leer niet snel zal veranderen. Maar steeds meer mensen zeggen: u vraagt iets onmogelijks. Zo houdt naar ik inschat 95 procent van de katholieken in Nederland zich niet aan de leer over voorbehoedsmiddelen. De leer moet veranderen.”

Hoe zag u als kind God? Als een persoon? Als een man met een baard op een wolk?

„Nee, dat beeld heb ik nooit gehad. Wel als een man, dat was min of meer vanzelfsprekend. Mijn geliefdste beeld is nu: de hand die mij draagt. Bij de doop van een kind zeg ik: deze naam staat geschreven in de palm van uw hand. Schrijf zelf maar eens iets in de palm van je hand. Dat betekent: dit mag ik niet vergeten. Als iemand gestorven is, zeg ik: wij kunnen hem of haar niet meer dragen. God, we houden je aan je belofte en jij blijft hem dragen.”

• • •
‘Paus Franciscus straalt uit naar vriend en vijand dat ze de moeite waard zijn’

Katholieke Homo Pastores dat deze week 35 jaar bestaat

Kritisch over kerk én COC

Theo Koster uit Huissen is al meer dan veertig jaar pastor en homoseksueel. Al die tijd strijdt hij van binnenuit tegen de afwijzing van homo's. Met mager resultaat, de kerk verandert niet. Koster wil van geen opgeven weten. „De leer moet veranderen.”

Bent u altijd gelovig geweest?

„Als student ben ik van mijn geloof gevallen. Ik was vijfdejaarsstudent theologie. Ineens: hoeps, weg! Ik was met een groep mensen actief binnen het COC. En een van ons maakte een eind aan zijn leven. Een jaar eerder had hij al een poging gedaan. We hielden hem goed in de gaten en vroegen regelmatig hoe het ging. Goed, zei hij dan. Hij zag er ook goed uit. Als hij geweten had hoe betrokken wij echt bij hem waren, was dit nooit gebeurd. Als wij geweten hadden hoe eenzaam hij was, ook niet. Wat heeft leven voor zin als, op het moment dat je elkaar het hardst nodig hebt, je finaal langs elkaar heen fietst? Nu zeg ik: het is de tragiek van het leven. Toen viel mijn geloof weg.”

Wat deed u toen?

„Ik heb me gewend tot de dominicanen, die in Nijmegen woonden. Zij namen ook vrije vogels op, mensen die meeleeften maar die niet de pretentie hadden dominicaan te worden. Ik wilde weten of gemeenschapsleven mogelijk was. En: ik was van mijn geloof gevallen. Ik had vaag het gevoel dat er meer is. Maar als ik leraar levensbeschouwing werd en leerlingen zouden me vragen ‘wat gelooft u?’, dan zat ik met de mond vol tanden.”

En? Kwam uw geloof snel terug?

„Achteraf moet je zeggen dat het godsbeeld niet gestopt is. Maar ik er-voer dat als van mijn geloof gevallen. In deze crisis had ik het gevoel dat ik door de grond zakte en eindeloos viel. En dat ik niet op nieuwe grond viel, maar ben opgevangen. Vandaar dat dat beeld van die hand mij zo dierbaar is.”

Hoe ziet u het hiernamaals voor u?

„Ik ben ervan overtuigd: de dood is voor mij het einde. Maar met mij houdt het niet op. Ik heb een hekel aan het beeld van Jezus die is opgestaan. Nee, hij is dezelfde dood gestorven als ik moet sterven. Hij op een gruwzame manier, ik hoop dat me dat

bespaard blijft. Al kan je dat met kanker ook zomaar overkomen. Het leven hier houdt op. Maar God haalt ons daar doorheen. Hoe dat zal zijn? Ik heb geen idee. Dat je herkenbaar bent, zit in de katholieke leer. Hoe dat vorm krijgt, weet ik niet. En het interesseert me ook niet, moet ik zeggen. Dat zal me verder een zorg wezen. Ik vind het leven hier en nu wezenlijk. Je daarvoor inzetten en dan zien we wel.”

Wat is de toekomst van de kerk in Nederland?

„De katholieke kerk heeft een geweldige toekomst als ze is zoals Franciscus het ziet. De sociale leer van de Rooms-Katholieke Kerk spreekt me zeer aan. De kerk moet opkomen voor armen, die kun je niet verwerpen. Het zijn kinderen van God, daar moet je voor opkomen. Jij draagt daar medeverantwoordelijkheid voor. Dat wij het zo rijk hebben hier, komt doordat we op zitten te maken wat we elders gestolen hebben.

„Toen aids om zich heen greep, zag je in de homowereld solidariteit opkomen. Ze ontwikkelden het buddy-systeem. Homo's ontfermden zich ineens over andere homo's. Dat is nou een sociale leer, in de praktijk. Daar ontbreekt het in de huidige samenleving aan. De samenleving is erg geïndividualiseerd. De kerk heeft een gouden toekomst als ze zich hierop richt.”

Wat is de toekomst van de kerk als de koers van de Nederlandse bisschoppen wordt voortgezet?

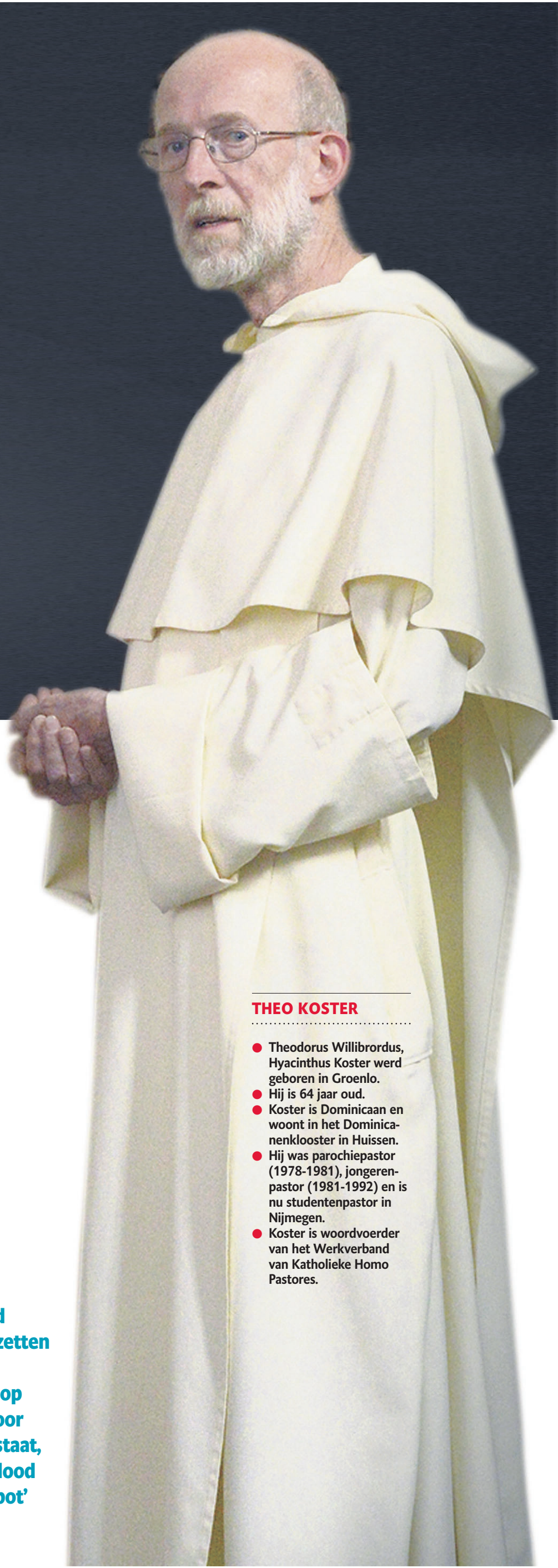
„De dood. Als het beleid wordt voortgezet zoals kardinaal Eijk voor ogen staat, is dat de dood in de pot. Allerlei mensen worden buitengezet, homo's zullen niet de communie mogen ontvangen. Mensen zullen dat niet accepteren.”

En u? Als dat zo gaat, wilt u dan toch in de kerk blijven?

„Ik zal er nooit uit treden. Ik heb een even moeilijke verhouding met de kerk als met het COC.”

...

‘Beleid voortzetten zoals bisschop Eijk voor ogen staat, is de dood in de pot’

THEO KOSTER

- Theodorus Willibrordus, Hyacinthus Koster werd geboren in Groenlo.
- Hij is 64 jaar oud.
- Koster is Dominicaan en woont in het Dominicaanenklooster in Huissen.
- Hij was parochiepastor (1978-1981), jongerenpastor (1981-1992) en is nu studentenpastor in Nijmegen.
- Koster is woordvoerder van het Werkverband van Katholieke Homo Pastores.